

Ogólnopolska Konferencja Naukowa

Wartość życia a wychowanie

w 20. rocznicę ogłoszenia encykliki Jana Pawła II „Evangelium vitae”

(Lublin, 25 marca 2015 r.)

„Ewangelia życia znajduje się w samym sercu orędzia Jezusa Chrystusa. Kościół każdego dnia przyjmuje ją z miłością, aby wiernie i odważnie głosić ją jako dobrą nowinę ludziom wszystkich epok i kultur”¹. Tymi słowami Jan Paweł II rozpoczyna encyklikę, której celem jest potwierdzenie wartości i nienaruszalności życia ludzkiego. Encyklika została wydana 25 marca 1995 roku. Pisząc ją, Papież jednoznacznie opowiedział się przeciw karze śmierci oraz potępił aborcję i eutanazję. Jan Paweł II wskazał, że jedynie Bóg może decydować o momencie śmierci człowieka².

Dnia 25 marca 2015 roku miała miejsce zorganizowana przez Katedrę Pedagogiki Rodziny Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II i Fundację „Aktywni Rodzice” konferencja naukowa na temat: *Wartość*

¹ Jan Paweł II: Encyklika „*Evangelium Vitae*” Ojca Świętego Jana Pawła II do biskupów, do kapłanów i diakonów, do zakonników i zakonnic, do katolików świeckich oraz do wszystkich ludzi dobrej woli o wartości i nienaruszalności życia ludzkiego. Plik pdf. http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/pl/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_25031995_evangelium-vitae.html [dostęp: 3.07.2015], s. 1.

² Informacje zawarte na okładce Encykliki „*Evangelium Vitae*”. Jan Paweł II: *Evangelium vitae*. Warszawa: Katolicka Agencja Informacyjna, 1995.

życia a wychowanie w 20. rocznicę ogłoszenia encykliki Jana Pawła II „Evangeliū vitae”.

Zagadnienia poruszane podczas konferencji skupiały się na kluczowych przesłankach płynących z treści zawartych w niniejszej encyklice. Głównym celem konferencji było podjęcie interdyscyplinarnej refleksji nad wartością życia w perspektywie wychowania. W czasie współczesnych przemian społecznych, kulturowych wartość życia nie uległa zmianie, ale bywa zagrożona. Jubileusz ogłoszenia encykliki zachęcił organizatorów do przywołania nauczania Papieża i analizy problematyki wychowawczej w obszarze wartości ludzkiej egzystencji w kontekście dokonujących się przemian³.

Jako tematy do dyskusji w sekcjach organizatorzy zaproponowali następujące zagadnienia:

1. Wychowanie osoby ludzkiej – jej wartość i godność.
2. Rodzina jako „sanktuarium życia”.
3. Wartość ludzkiego życia w okresie prenatalnym.
4. Wartość życia ludzkiego w starości i cierpieniu.
5. Zagrożenia wartości życia⁴.

W konferencji, która skupiła wielu badaczy pedagogicznej problematyki wartości życia z różnych ośrodków w Polsce, wzięło czynny udział około 45 osób. Szeroko reprezentowane były ośrodki akademickie z Polski: Akademia Ignatianum, Akademia Techniczno-Humanistyczna w Białymostku, Krakowska Akademia im. A.F. Modrzewskiego, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Marii Skłodowskiej-Curie, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet w Kijowie na Ukrainie, Wyższe Seminarium Duchowne w Kielcach.

Obrady konferencji przebiegały w trzech sesjach: dwie pierwsze miały charakter plenarny, trzecia odbywała się w sekcjach tematycznych. Na zakończenie konferencji zaprezentowano sprawozdawczą relację z pracy w poszczególnych sekcjach. Był również czas na dyskusję, refleksję oraz podsumowanie.

Rozpoczęcie konferencji zostało poprzedzone mszą świętą w kaplicy Matki Bożej Nadziei KUL w Kampusie Wschodnim przy Drodze Męczenników Majdanka 70.

Konferencję otworzyli dziekan Wydziału Nauk Społecznych KUL ks. dr hab. prof. KUL Stanisław Fel, który powitał wszystkich zgromadzonych gości oraz przypomniał, że celem konferencji jest wychowanie do wartości, a przede wszystkim do wartości życia. Drugą osobą otwierającą

³ Z ogólnej informacji podanej przez organizatorów konferencji.

⁴ Informacje z programu konferencji.

konferencję był dyrektor Instytutu Pedagogiki KUL ks. prof. dr hab. Marian Nowak. We wprowadzeniu podkreślił konieczność podejmowania rozważań na temat wychowania do wartości podstawowych. Wyraził również wdzięczność za możliwość odkrywania w nas samych „ludu życia” i „ludu dla życia”. Krótkie słowo wstępne wygłosiła również kierownik Katedry Pedagogiki Rodziny dr hab. Danuta Opozda.

Obrady plenarne pod tytułem *Wychowanie ku wartości życia* zostały podzielone na dwie sesje. W pierwszej sesji pod przewodnictwem dr. hab. prof. UKSW Stanisława Chrobaka wystąpienia rozpoczęła dr hab. prof. KUL Alina Rynio referatem zatytułowanym: *Istotowo-pedagogiczny aspekt kształtowania szacunku dla życia ludzkiego w świetle encykliki „Evangelium vitae” Jana Pawła II*. Prelegentka przywołała niebezpieczne przejawy braku poszanowania dla życia ludzkiego, wskazując jednocześnie na ich źródło, które tkwi w błędnej koncepcji człowieka, akceptacji aborcji, eutanazji oraz przemocy i dyskryminacji. Autorka wystąpienia poświęciła również wiele uwagi konieczności kształtowania szacunku dla życia ludzkiego w rodzinie.

Następnie głos zabrała prof. zw. dr hab. Katarzyna Olbrycht, która skupiła się na *Kształtowaniu postaw warunkujących rozwój osoby ludzkiej w świetle encykliki „Evangelium vitae”*. W swojej wypowiedzi podkreśliła, że wobec rosnącej presji kultury śmierci wymaga się aktywnej obrony godności człowieka. Istotną rolę w realizacji tego zadania zauważała w procesie wychowania. Wskazała również, że w świetle encykliki ważne jest kształtowanie następujących postaw: szacunku, służby oraz troski i odpowiedzialności za drugiego.

Kolejną prelegentką była prof. Krakowskiej Akademii dr hab. Teresa Olearczyk. W wystąpieniu *Życie uniwersalną i niepodważalną wartością w koncepcjach rodziny i wychowania w cywilizacji chaosu i konsumpcjonizmu* wskazała na ogromną rolę rodziny w kształtowaniu systemu wartości i w wychowaniu, które mają istotny wpływ na rozwój umiejętności poszanowania życia własnego i innych ludzi.

Drugą sesję konferencji pod przewodnictwem prof. zw. dr hab. Katarzyny Olbrycht rozpoczęło wystąpienie ks. prof. dr. hab. Mariana Nowaka zatytułowane *Wartości życia człowieka do powołania i odpowiedzialności*. W swojej wypowiedzi prelegent podkreślił, że człowiek wychowany do odpowiedzialności i powołania posiada zdolność słuchania, broni wartości i godności życia.

Na konferencji podjęty został również temat samobójstw i eutanazji. Ks. prof. zw. dr hab. Jan Śledzianowski w wystąpieniu *Ewangelia życia a wzrastająca liczba samobójstw i przyzwolenia na eutanazję* wskazał je jako przejawy dechrystianizacji oraz cywilizacji śmierci zagrażające współczesnej ludzkości. Drastycznie wzrastająca liczba tych zjawisk wymaga szerszej analizy i refleksji. Prof. J. Śledzianowski stwierdził, że „kołem ra-

tunkowym” dla osób z grupy ryzyka jest budzenie poczucia sensu życia poprzez przykazanie miłości samego Boga, drugiej osoby oraz siebie samego.

Temat dotyczący dylematu początku i końca życia człowieka w praktyce lekarskiej został podjęty przez lek. med. Justynę Kingę Stępkowską w referacie pt. *Dylematy dotyczące początku i końca życia człowieka w praktyce lekarskiej*. Prelegentka w pierwszej części wystąpienia podkreśliła, że niezaprzeczalnie za początek życia uznaje się moment zapłodnienia. W dalszej części referatu poddała dyskusji następujące zagadnienia: klauzula sumienia, antykoncepcja hormonalna i jej konsekwencje – aborcja, niepłodność, *in vitro*, inżynieria genetyczna, daremna terapia oraz eutanazja.

Na zakończenie drugiej sesji plenarnej wystąpiła reprezentantka Fundacji „Aktywni Rodzice” i jednocześnie współorganizatorka konferencji mgr Ewa Kuszewska. Najpierw przedstawiła genezę fundacji i jej działalności. Stwierdziła również, że aktywne rodzicielstwo powinno być przede wszystkim skoncentrowane na byciu z dzieckiem, poświęcaniu mu czasu i uwagi. Ponadto przedstawiła formę „otwartego przedszkola”, której celem jest pomoc dziecku i rodzicom w adaptacji przedszkolnej.

Po wymienionych wystąpieniach i przerwie obiadowej rozpoczęły się obrady w pięciu sekcjach tematycznych.

Uczestnicy pierwszej sekcji, której obradom przewodniczyli dr hab. prof. KUL Lucyna Dziachkowska i ks. dr Marek Jeziorański, podjęli refleksje na temat wychowania osoby ludzkiej – jej wartości i godności. Prelegenci poruszali zagadnienia związane z pedagogią miłości, wychowaniem do wartości: miłości i nadziei, które stanowią podstawową drogę do wszechstronnego rozwoju człowieka. Podjęty został również problem godności osoby ludzkiej w kontekście działań w sferze mediów. Istotne okazały się także zagadnienia pedagogiczne – tematyka dotycząca odpowiedzialnego i kompetentnego wychowawcy, którego zadaniem powinno być wskazywanie wychowankowi optymalnej drogi życiowej. Refleksje wzbogacone zostały o wskazanie sposobów i możliwości skłaniających człowieka do przyjęcia postawy ochrony życia.

Prace w kolejnej sekcji, której przewodzili ks. prof. dr hab. Marian Nowak i dr hab. Danuta Opozda, dotyczyły rodziny jako „sanktuarium życia”. Swoimi doświadczeniami podzielił się prof. Międzynarodowej Akademii w Kijowie Aleksander Korman, który zaprezentował sposoby działania na rzecz rodziny na Ukrainie i znaczenie transformacji wartości jako czynnika zmieniającego kształt życia współczesnej rodziny ukraińskiej. W sekcji tej podjęto także refleksję nad rodziną wielodzietną, problematyką wychowania przyszłego kapłana i wspierania go przez rodzinę na drodze powołania. Dwa końcowe referaty dotyczyły ujmowania problematyki aksjologicznej w odniesieniu do wychowania dziecka w rodzinie.

Sekcja trzecia pod przewodnictwem dr hab. prof. KUL Aliny Rynio i mgr Justyny Marcinkowskiej poświęcona została wartości życia ludz-

kiego w okresie prenatalnym. Poruszane tematy w znacznej części dotyczyły zagadnień związanych z odpowiedzialną prokreacją jako szansą dla rozwoju dziecka, znaczeniem relacji z dzieckiem nienarodzonym, pamięci prenatalnej oraz metodzie naturalnego planowania rodziny. Pod dyskusję poddane zostały następujące problemy: aborcja, prawo do życia oraz eugenika współczesna.

Prelegenci w sekcji czwartej, której przewodniczyli dr hab. prof. KUL Ryszard Skrzyniarz oraz dr Lidia Pietruszka, swoje refleksje skupili na zagadnieniach związanych z wartością życia ludzkiego w starości i cierpieniu. Tematy wystąpień dotyczyły znaczenia aktywności osób starszych w społeczności i rodzinie, roli mądrości w radzeniu sobie w późnej dorosłości. Zwrócono również uwagę na wartość życia w obliczu choroby psychicznej oraz na to, że cierpienie może być darem. Jedna z prelegentek przedstawiła wyniki badań dotyczących postaw młodych osób wobec ludzi starszych.

Ostatnia sekcja – pod przewodnictwem prof. Krakowskiej Akademii dr hab. Teresy Olearczyk i ks. dr. Mariusza Sztaby – poświęcona została zagrożeniom wartości życia. Zaprezentowano listę zagrożeń dla godności życia, do których należą między innymi: osiągnięcia współczesnej biologii i medycyny, oddzielenie sfery życia seksualnego od przekazywania życia, nadawanie związkom małżeńskim charakteru nielegalnego, źle pojęta wolność oraz hedonizm. Prelegenci swoje refleksje poświęcili także karze śmierci w doktrynie Kościoła i polskim prawie oraz ewangelii życia w kontekście wykluczenia społecznego przestępców.

Po obradach zaprezentowano sprawozdanie z sekcji tematycznych oraz miała miejsce dyskusja. Następnie organizatorzy podsumowali i zakończyli konferencję.

W trakcie obrad uczestnicy konferencji mogli się zapoznać z publikacjami pracowników Katedry Pedagogiki Rodziny oraz materiałami Fundacji Małych Stópek. W przerwach organizatorzy i prelegenci udzielali wywiadów dla Radia Er, które objęło konferencję patronatem medialnym.

Konferencja *Wartość życia a wychowanie w 20. rocznicę ogłoszenia encykliki Jana Pawła II „Evangelium vitae”* umożliwiła pochylenie się nad zagadnieniami związanymi z wychowaniem do wartości i godnością życia ludzkiego. Prelegenci w swoich przemówieniach podjęli problematykę zarówno odpowiedzialności za wychowanie na każdym etapie życia, przekazywania wartości podstawowych, jak i zagrożeń wynikających z transformacji społecznej i rozwoju techniki. Spektrum problemów wpisujących się w tematykę konferencji zachęca do podjęcia kolejnych podobnych inicjatyw poświęconych wartości życia, a prowadzone debaty ukazały, że nauczanie Jana Pawła II wciąż jest aktualne.